

Ραψ. ζ, στ. 139-259

ΣΤΟΧΟΙ ΔΑΔΑΣΚΑΛΙΑΣ

1. Να αντιληφθούν οι μαθητές τη σημασία και τον ρόλο της συνάντησης του Οδυσσέα και της Ναυσικάς (και γενικότερα της Φαιακίδας) στην πορεία του Οδυσσέα προς την Ιθάκη και να κατανοήσουν ότι η ομορφιά και το ήθος της Ναυσικάς όπως προβάλλονται, υπηρετούν την εξέλιξη της πλοκής του μύθου (δοκιμασία Οδυσσέα-κίνδυνος αναστολής ή και ματαίωσης του νόστου).
2. Να γνωρίσουν οι μαθητές και να κατανοήσουν το ήθος του Οδυσσέα και της Ναυσικάς από τη συνάντησή και τη συνομιλία τους.
3. Δίνονται στοιχεία για την κοινωνία των Φαιάκων που τη χαρακτηρίζει η ανθρωπιά και το ειρηνικό πνεύμα.
4. Να μελετήσουν τον δομημένο λόγο του Οδυσσέα και να προβληματιστούν αναφορικά με την αναγκαιότητα και αποτελεσματικότητα ενός τέτοιου λόγου.

1.Ρόλος ραψ. ζ : μεταβατικός (Με τη βοήθεια της Ναυσικάς ο Οδυσσέας συνεχίζει την πορεία του προς τον νόστο).

Παρακολουθούμε τον Οδυσσέα από το ειδυλλιακό νησί μιας θεάς (Ωγυγία) να εισέρχεται βασανισμένος στο ειρηνικό νησί μιας βασιλοπούλας (Σχερία), απ' όπου θα μπορέσει να φτάσει στο ανάστατο νησί της Πηνελόπης (Ιθάκη) για να αποκαταστήσει τα πράγματα. Τα τρία αυτά νησιά αποτελούν το **χώρο δράσης και παρουσίας** του Οδυσσέα.

Συνάντηση Οδυσσέα –Ναυσικάς: Η Ναυσικά αποτελεί τον τελευταίο περισπασμό, που μπορεί να ματαιώσει το ταξίδι του Οδυσσέα. Ο Όμηρος δημιουργεί ένταση και αβεβαιότητα όχι για το αποτέλεσμα, αλλά για τον τρόπο με τον οποίο αυτό θα επιτευχθεί. Η Ναυσικά αποτελεί δοκιμασία για τον ίδιο και ίσως εμπόδιο. (στ. 185-206) Είναι όμως και ο ίδιος δοκιμασία για τη Ναυσικά (εφηβικός έρωτας)

2. Ήθος Οδυσσέα

Νιώθει το αίσθημα αιδούς όταν.....

Αποτελεί στοιχείο ευγένειας ο έπαινος προς τη Ναυσικά , αλλά φαίνεται και ο ειλικρινής θαυμασμός του

Η φρόνηση, η ευγένεια, η ευγνωμοσύνη του φαίνονται από

Γενικά η στάση του κι ο λόγος του αντανακλούν την πείρα της ζωής που διαθέτει.

Η δομή και το περιεχόμενο του λόγου του: αποκαλύπτουν τον εσωτερικό πλούτο του

Ήθος Ναυσικάς

Η θαρραλέα στάση της όταν αντικρίζει γυμνό τον Οδυσσέα δηλώνει άνεση στις σχέσεις των δυο φύλων υποδηλώνει επίσης την αριστοκρατική αγωγή της

Με την ανταπόδοση του επαίνου στον ξένο φαίνεται η ευ.....

Τα λόγια της προδίδουν μια ωρ.....ασυνήθιστη για κοπέλα της ηλικίας της.

Πρόθυμη να

Για την καταγωγή της νιώθει π.....

Η χάρη και η ευγένεια, η σύνεση και η γνώση, η φιλόξενη διάθεση και η ευσέβεια αποδεικνύουν ότι η Ναυσικά είναι μία από τις πληρέστερες μορφές της Οδύσσειας.

— Από τη συνάντηση Οδυσσέα-Ναυσικάς κερδίζουν και οι δύο: «Εκείνη τού προσφέρει τη **σωτηρία**, την επανένταξη στον κόσμο των πολιτισμένων ανθρώπων, ενώ εκείνος της προσφέρει την **ενηλικίωση**, την ένταξη στον κόσμο των ενηλίκων.»

4. Κοινωνία Φαιάκων: το ήθος της Ναυσικάς αναδεικνύει την ανθρωπιά της ίδιας, η οποία όμως αντανακλά και στην κοινωνία τους.

στ. 235-260 : Φιλόξενη διάθεσή τους – ισχυρός λαός- τους αγαπούν οι θεοί-βρίσκονται στα έσχατα του πελάγους-

5. Δομή του λόγου του Οδυσσέα

α. ικεσία και εγκώμιο της κόρης, συνδυασμένο με διακριτική προβολή του δικού του προσώπου·

β. αναφορά στην τελευταία του ταλαιπωρία και στους τωρινούς φόβους του·

γ. υποβολή αιτήματος

δ. ευχές στην κόρη.

— Οι **επιμέρους ενότητες**, η **σειρά** και η **έκταση** που δίνεται στην καθεμιά, καθώς και ο **τρόπος σύνδεσης** και συνοχής τους, έχουν σοφά υπολογιστεί και δομούν έναν **αριστουργηματικό ικετευτικό λόγο**.

Δομή του λόγου της Ναυσικάς

α. συνοψίζει την εντύπωση που της προκάλεσε ο λόγος του σε δύο χαρακτηρισμούς: «ασήμαντος δεν φαίνεται μήτε κι η φρόνηση σου λείπει», ανταποδίδοντας έτσι τον έπαινο (σε άλλο, βέβαια, επίπεδο)·

β. τον παρηγορεί ανάγοντας στον Δία τη μοίρα του καθενός, και πρέπει να υπομείνει τη δική του·

γ. ικανοποιεί και με το παραπάνω τα μικρά του αιτήματα·

δ. και του δίνει πρόσθετες πληροφορίες για το όνομα των κατοίκων του τόπου, για τη δική της ταυτότητα, για το όνομα και το αξίωμα του πατέρα της.

— Η απάντηση της Ναυσικάς στον ικέτη της συνιστά έναν λόγο καίριο και αντίστοιχο προς τον δικό του (**έπαινος - παρηγορία - εξασφάλιση - πληροφορίες**)

Λόγος της Ναυσικάς προς τις υπηρέτριες

α) Τους κάνει φιλική επίπληξη σε συνδυασμό με την προβολή της υπερηφάνειας της ως Φαιακοπούλας και της εμπιστοσύνης της στους θεούς.

β) Έχει ελεητική διάθεση προς τον ικέτη που τον θεωρεί διόσταλο και ολιγαρκή.

γ) Δίνει εντολή για προσφορά πρόχειρης φιλοξενίας στον ξένο.

Το θέμα του ικέτη

• Με την αυτοταπεινωτική στάση του ο ικέτης αποδεχόταν την κατωτερότητά του απέναντι στον ικετευόμενο και έδειχνε ότι δεν αποτελεί απειλή.

• Η ικεσία, όπως και η ξενία, εξυπηρετούσαν κοινωνικές ανάγκες, η δε σύνδεσή τους με τη θρησκεία τις καθιέρωσε. Ο Δίας δηλαδή, ως πατέρας των (θεών και των) ανθρώπων προστάτευε όλους εκείνους που είχαν ανάγκη (τους ξένους, τους ικέτες)

Η θέση της γυναίκας στην Ομηρική εποχή: η γυναίκα την ομηρική εποχή ήταν σε πολύ καλύτερη μοίρα απ' ό,τι την κλασική εποχή.

Βλέπουμε τη Ναυσικά και τις υπηρέτριες να πηγαίνουν μόνες τους στο ποτάμι χωρίς αντρική συνοδεία, τη Ναυσικά να μη διστάζει να μιλήσει σ' έναν ξένο άντρα και μάλιστα γυμνό!

Επίσης, η Ναυσικά συμβουλεύει τον Οδυσσέα να προσπέσει στη μητέρα της την Αρήτη για βοήθεια όταν φτάσει στο παλάτι. Ήταν λοιπόν σημαντική η θέση που είχε η γυναίκα εκείνη την εποχή ώστε όχι μόνο υποδέχεται ξένους στην εστία (κάτι αδιανόητο στην κλασική εποχή) αλλά αποφασίζει και η ίδια για την προσφορά ή όχι βοήθειας.

Ακόμα βλέπουμε και στην περίπτωση της Πηνελόπης και στην περίπτωση της Ναυσικάς να τους προσφέρεται προίκα και δώρα από τους υποψήφιους γαμπρούς και όχι να δίνουν οι ίδιες.

Η ομοφροσύνη ως θεμέλιο του οίκου: Ναυσικά και Πηνελόπη Στο τέλος του λόγου του ο Οδυσσέας θέτει ένα από τα βασικότερα θέματα της Οδύσσειας, το θέμα του οίκου που ευτυχεί χάρη στην ομοφροσύνη του άνδρα και της γυναίκας.

«Είναι χαρακτηριστικό της Οδύσσειας και του είδους της επικής ποίησης που αυτή εκπροσωπεί ένας αρμονικός γάμος και ένας οίκος μπορεί να παραγάγουν το είδος εκείνο της δόξας που στην Ιλιάδα και την ιλιαδική ποιητική παράδοση μπορεί να προκύψει μόνο μέσα από τον πόλεμο».